

In lumea cărților vechi

Este o seară târzie de toamnă. În timp ce lucrăm la noua mea carte, gândul mi-a zburat spre trecutul îndepărtat în care au apărut primele cărți. Mi-am zis să consemnez câteva rânduri pe un papirus pentru a mă întoarce în istorie.

Astfel, întoarsă în timp mi-am amintit de primele forme de scriere care constau într-un sistem de simboluri și reguli de combinare ale acestora care datează încă din antichitate și s-au făcut pe tăblițe de lut, pe foi de papirus și pe piei de animale prelucrate special pentru a se putea scrie pe ele, numite pergament. Cea mai veche și renumită bibliotecă era biblioteca din Alexandria care conținea peste 900.000 de pergamente. Ulterior pergamentele au fost înlocuite cu codexuri, care erau niște cărți legate de forma celor de azi. Codexul a fost inventat în primele secole după Christos sau chiar mai devreme. Se spune că Iulius Cezar a inventat primul codex în timpul războaielor galice, legând pergamentele în stil acordeon și folosea paginile ca puncte de referință.

Înainte de inventarea și adoptarea tiparului, toate cărțile erau copiate de mână, de aceea ele erau scumpe și rare. În timpul Evului Mediu, doar bisericele, universitățile și nobilii bogați își permiteau cărți, care erau deseori legate cu lanțuri pentru a preveni furtul lor. Primele cărți foloseau pergament sau piele de vițel pentru pagini, dar ulterior s-au înlocuit cu hârtie.

Mai târziu în Evul Mediu, cărțile au început să fie produse cu tipărire cu blocuri, unde o imagine în relief a unei întregi pagini era sculptată în lemn, putând fi adăugată cerneală, reproducând mai multe copii ale acelei pagini. Totuși, crearea unei întregi cărți era un proces care cerea mult efort și timp.

Dintre cele mai vechi cărți descoperite amintesc: **Diamantul Sutra**, un text al Perfecțiunii Înțelepciunii, găsită într-o peșteră în nord-vestul Chinei; **Cartea Morților** (1400 î.e.n. – 1300 î.e.n.), una dintre cele mai tulburătoare literaturi religioase și funerare din toate timpurile, carte care a luat naștere din preocuparea egiptenilor pentru nemurire; **Judecata Morților** (acum 3400 ani), care este o declarație de inocență și purificație; **Papirusul Edwin Smith** (1600 î.e.n.), cel mai vechi text medical din lume; **Epopeea lui Gilgamesh** (2150 î.e.n. – 2000 î.e.n.), originară dintr-o serie de legende și poeme.

Inventatorul chinez Pi Sheng a creat o presă mobilă din pământ ars aproximativ în anul 1046, dar nu există exemple tipărite de la el. Apoi Johann Gutenberg a popularizat presa de tipărit cu litere mobile din metal în secolul XV, astfel cărțile devenind mai accesibile. În secolele următoare s-au îmbunătățit atât presa de tipărit, cât și condițiile de libertate a presei.

În mijlocul secolului XIX a fost introdusă hârtia făcută din pulpă (celuloză, lemn), deoarece era mai ieftină; astfel s-au putut realiza romane ieftine, manuale școlare, cărți din orice domeniu, ducând la un salt al alfabetizării și a ușurat răspândirea informației. Hârtia utilizată în zilele noastre a fost produsă și folosită prima dată în China.

Întoarsă din călătoria în timp, aflându-mă în fața calculatorului la care scriu o carte, îmi dau seama de cât de mult a evoluat lumea. Astăzi bibliotecile sunt pline de cărți, nemaipunându-se problema pe ce și unde au fost tipărite, iar tendința este aceea de continuare a tipăririi și de realizare a bibliotecilor electronice datorită exploziei informaționale.

Ioana Dzițac,
02.11.2010